

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o programih za razvoj podeželja – Prva pomoč ali prvi znaki oživitve?

(mnenje na lastno pobudo)

(2016/C 013/14)

Poročevalec: Tom JONES

Soporočevalka: Joana AGUDO I BATALLER

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 22. januarja 2015 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Programi za razvoj podeželja – Prva pomoč ali prvi znaki oživitve?

(mnenje na lastno pobudo).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 13. julija 2015.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 510. plenarnem zasedanju 16. in 17. septembra 2015 (seja z dne 17. septembra) s 192 glasovi za, 3 glasovi proti in 10 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) pozdravlja nenehno zavezo EU, držav članic in regij, da določene izzive, s katerimi se soočajo podeželska območja, rešijo s pomočjo obsežnega programa za razvoj podeželja. Priznava tudi prizadevanja uslužbencev Komisije in vladnih uradnikov pri oblikovanju in sprejemanju novega programa. Vendar pa je glede na resnično krizo, s katero se soočajo mnoga prikrajšana podeželska območja, razočaran zaradi zamude pri predložitvi, odobritvi in začetku programa v več državah in regijah. Zato priporoča, naj Komisija skupaj z državnimi in regionalnimi oblastmi naroči neodvisen pregled postopka, da bi se izognili novim zamudam programa v prihodnosti.

1.2 Uspeh programa za razvoj podeželja je odvisen od učinkovitosti načela partnerstva. Bistvenega pomena je, da javni in zasebni deležniki, socialni partnerji in nevladne organizacije prevzamejo skupno odgovornost za program v skladu z obveznostmi po Pogodbah in drugimi zavezami. EESO ugotavlja, da se je v primerjavi s prejšnjimi programi sodelovanje sicer izboljšalo, vendar se partnerstvo po EU še vedno razlikuje.

1.3 Vloga odborov za spremljanje mora biti pregledna. Člani morajo natančno preverjati cilje in imeti dostop do finančnih smernic. Sestava odborov bi morala pokrivati širok nabor področij in po potrebi zastopati interesne skupine.

1.4 EESO v skladu z Uredbo (EU) št. 1303/2013, zlasti s členom 5 te uredbe o partnerstvu in upravljanju, meni, da bi morala Komisija v okviru priprav partnerskih sporazumov in izvajanja programov zagotavljati spremljanje uporabe tega člena, tudi s sodelovanjem v odborih za spremljanje.

1.5 Širina programov na podlagi lokalnih potreb in prednostnih nalog je dobrodošla, prav tako pa je za vključujoče sodelovanje skupnosti dobrodošla tudi vedno pogostejša uporaba modela lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost. Najboljše prakse učinkovite uporabe modela je treba razširjati.

1.6 Glede na proračunske omejitve morajo imeti finančna sredstva iz preostanka proračuna skupne kmetijske politike dopolnilno vlogo brez prekrivanja. Odbor priporoča, naj se čim bolj uporabljajo vladni, zasebni in prostovoljni viri sofinanciranja s poenostavljenim postopkom za prosilce. Organi upravljanja bi morali olajšati dostop do sklada kohezijske politike in drugih evropskih investicijskih skladov za projekte, ki izpolnjujejo širša merila.

1.7 Kot je EESO že poudaril ⁽¹⁾, je petnajst držav članic že preneslo sredstva iz neposrednih plačil v programe za razvoj podeželja, v petih drugih članicah pa so bila sredstva prenesena iz drugega v prvi steber. Obe možnosti sta legitimni, saj jih sozakonodajalca dopuščata, vendar pa nimata iste vrednosti: cilj programov za razvoj podeželja je bolj uravnotežen teritorialni razvoj znotraj vsake regije EU. Odbor priporoča, naj se izvede študija skladnosti in učinkovitosti te prožnosti, vključno z njenim vplivom na konkurenco na enotnem trgu.

1.8 Prednostne naloge za porabo sredstev se bodo po državah in regijah močno razlikovale. To mnenje poudarja pomen trajnostnega razvoja gospodarske dejavnosti, okolja in socialne pravičnosti z močnim poudarkom na dodani vrednosti zemeljskih virov. Odbor priporoča, da Komisija opravi vmesno analizo napredka v primerjavi s cilji za omenjene prednostne naloge, pri čemer mora izpolniti obstoječe zaveze. Organi oblasti bi morali imeti možnost izvesti prilagoditve, da bo mogoče z novimi projekti uspešno zaključiti program in pridobiti izkušnje za prihodnje okvirne politike na področju podeželja.

1.9 Obstaja resna zaskrbljenost, da programi za razvoj podeželja ne bodo mogli zagotoviti boljše teritorialne kohezije. Bolj oddaljena in gospodarsko obrobna območja v državah in regijah ter med njimi nimajo strukturne zmogljivosti, da bi izkoristila sredstva in podporo, ki so na voljo. Potrebni so nadaljnji usmerjeni viri za daljša obdobja, vključno s čezmejnimi mentorstvom, programi tesnega medsebojnega sodelovanja, vzpostavljanjem zmogljivosti za svetovalne strukture, posojili inovativnim zasebnim in socialnim podjetjem ter naložbami vanje.

1.10 Odbor spoštuje uveljavljeni model Leader in mreže za razvoj podeželja, ki jih financira Evropska komisija, spodbuja k nadaljnjemu širjenju dobre prakse.

1.11 V vseh programih sta opazna močan poudarek na ohranjanju delovnih mest in ustvarjanju novih zaposlitvenih možnosti na podeželju ter pomen naložb, izmenjave znanja, usposabljanja, mentorstva in tesnejših vezi z raziskovalnimi ustanovami. Pomembni so ukrepi za spodbujanje mladih k iskanju prihodnosti na podeželskih območjih in ukrepi za spodbujanje vključevanja vseh oseb s posebnimi potrebami oziroma oseb s telesnimi ali duševnimi motnjami. Finančne spodbude za podporo menjave generacij so ključnega pomena. Poleg tega morajo biti podeželske šole in visokošolske ustanove tesneje povezane tako s tradicionalnimi kot spreminjajočimi se potrebami po znanju in spretnostih na svojih območjih.

1.12 Treba je obravnavati vprašanje načrtovanja nasledstva, pri čemer je treba možnosti programov za razvoj podeželja za preskušanje poslovnih modelov uskladiti z nacionalnimi in regionalnimi predpisi o prenosih sredstev. Mobilnost delovne sile se spodbuja s podporo v obliki kakovostnega usposabljanja in spoštovanja pravic, ki izhajajo iz zaposlitve.

1.13 Posebej se je treba osredotočiti na prispevek žensk k uspehu programa in ga podpirati. Ženske so ključnega pomena za ohranjanje prebivalstva na podeželju, ne samo z vidika diverzifikacije in predelave kmetijskih proizvodov, ampak tudi z vidika njihovega prispevka k lokalnemu razvoju z zagotavljanjem ponudbe obrtniških in kmetijsko-turističnih dejavnosti, prav tako pa tudi bistveno prispevajo k inovacijam.

1.14 Odbor odobrava ukrepe za povečanje kakovosti okolja, njegovih ekosistemov in kulturnih krajin. S podporo natančno označenim lokalnim proizvodom, podeželskemu turizmu ter manjšim programom in programom skupnosti za obnovljive vire energije bi lahko zagotovili trajnostne koristi za gospodarstvo in skupnost. Obnova podeželja je mogoča le ob učinkovitih in dobičkonosnih kmetijskih, gozdnih in podeželskih gospodarstvih. Treba si bo bolj prizadevati za boljše razumevanje med kmeti in lastniki gozdov, ki proizvajajo hrano ali obnovljive surovine, okoljske in rekreacijske dobrine, ter potrošniki, ki predstavljajo vse bolj pestro evropsko prebivalstvo.

⁽¹⁾ Informativno poročilo o pravilih za izvajanje reforme SKP (Mario CAMPLI), EESC-2015-01409.

1.15 Prednostni nalogi programov sta boj proti vplivom podnebnih sprememb na kmetijstvo in gozdarstvo ter obratno. Odbor odobrava projekte za zajemanje ogljika, izboljšanje kakovosti vode in tal, zmanjšanje emisij, obogatitev ekosistemov in razvoj krožnega gospodarstva. Izboljšave morajo biti dolgotrajne in znanstveno izmerjene v okviru več kmetijsko-okoljskih in drugih programov, povezanih s produktivnostjo.

1.16 Boj proti socialni nepravilnosti je odvisen od širših vladnih in evropskih sredstev in politik, vključno z zagotavljanjem boljših spletnih, prevoznih in izobraževalnih storitev.

1.17 Obnova vaških gospodarstev in skupnosti je bistvenega pomena, pri programih za razvoj podeželja pa bi bilo treba preveriti, ali zagotavljajo vključitev vseh podeželskih prebivalcev. Vključenost civilne družbe in podjetništvo sta ključna za vzdržnost podeželskih območij.

2. Uvod

2.1 Podeželska Evropa je življenjsko pomembna za vse evropske državljane, ne le za tiste, ki tam živijo in delajo. Zagotavlja varno hrano, les, minerale in oskrbo z vodo. Ponuja tudi raznovrstne habitate, obnovljive vire energije, površine za rekreacijo, zgodovinske krajinne, obrti in predvsem ljudi s številnimi sposobnostmi iz raznolikih kultur. Med prebivalce podeželskih območij sodi približno 115 milijonov (23 %) državljanov EU.

2.2 Vendar pa so med podeželskimi območji velike razlike glede gospodarske uspešnosti in socialne kohezije. Nekatera so premožna in dinamična, druga pa ranljiva, z upadajočim številom prebivalcev in razdrobljena. Mnoga imajo veliko dobrin, vendar malo denarja, zanje pa so značilna redko posejana naselja z omejenim dostopom do javnih storitev. To velja zlasti za bolj oddaljene in gorate regije ter otoke. Sodobne gospodarske in socialne dejavnosti še vedno nenehno težijo v mesta, tako velika kot mala. Zato vlade težko zagotovijo trajnost podeželskih skupnosti, zlasti če izvajajo neustrezne mestne rešitve. Mobilnost in prosto gibanje ljudi sta poglobilni načeli Evropske unije. Vendar pa imata ti načeli nenamerne posledice za najrevnejše podeželske regije, saj jih vse preveč ljudi, zlasti mladih, zapušča v iskanju boljših možnosti za življenje in se nikoli ne vrne.

2.3 Evropa potrebuje vizijo, s katero bo povrnila zaupanje v podeželsko blaginjo na podlagi zelene rasti, spodbujanja krožnega gospodarstva, boljšega razumevanja potreb skupnosti in pametnejših podpornih storitev. Namen tega mnenja je ugotoviti, zakaj so stopnje uspešnosti različne in kakšne so možnosti za resnične izboljšave v okviru novega programa financiranja. Kakšne sklepe lahko sprejmemo za tri stebre trajnostnega razvoja, torej gospodarsko, okoljsko in socialno pravičnost? Ali obstaja resničen občutek odgovornosti in partnerstva med vsemi deležniki?

3. Splošne ugotovitve

3.1 Države članice in regije so sprejele številne ukrepe za ponovno uravnoteženje gospodarskih možnosti na podeželju in v mestih ter za utrditev socialne kohezije, EU pa je s prvim (Uredba (EU) št. 1307/2013) in drugim (Uredba (EU) št. 1305/2013) skupne kmetijske politike ter svojimi strukturnimi skladi in Kohezijskim skladom večkrat poskusila zaustaviti propadanje, vendar z omejenim in različnim uspehom. Sedanja podpora EU za razvoj podeželja, ki jo financira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in je bila določena z Uredbo (EU) št. 1306/2013, je pred prenosom med stebri ocenjena na 95,6 milijard EUR, kar predstavlja 23 % proračuna skupne kmetijske politike.

3.2 Programi za obdobje 2014–2020 temeljijo na letih izkušenj s tem, kaj se je izkazalo kot uspešno in kaj ne. Komisija podpira Evropsko mrežo za razvoj podeželja in evropsko partnerstvo za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti pri spodbujanju dobrih praks in inovativnih rešitev, EESO pa priporoča okrepitev teh dejavnosti na vseh ravneh. Veliko se lahko naučimo tudi iz najboljših praks drugih ponudnikov financiranja.

3.3 Čeprav so proračuni manjši od nekaterih drugih proračunov EU, pa so lahko pametno zastavljeni in jih je mogoče povečati s sofinanciranjem iz vladnih in drugih virov. Programi morajo dopolnjevati vire, ki so na voljo v okviru prvega stebra, in po potrebi biti z drugimi finančnimi tokovi povezani v celovito birokratsko infrastrukturo, ki omogoča hiter odgovor prosilcem ter mentorsko podporo svetovalnih agencij in lokalnih organov za načrtovanje.

3.4 Sestavni deli programov so prožni in dovolj lokalne narave, da temeljijo na dejanskih potrebah skupnosti. Model Leader z lokalnimi akcijskimi skupinami zagotavlja skupno odgovornost in pozitivne rezultate tam, kjer je najbolj učinkovit in uspešen. Tehnična podpora za vse deležnike v povezavi z mentorstvom in usposabljanjem je poglobitnega pomena za vse projekte in pobude.

3.5 Vendar pa imajo najbolj prikrajšana območja težave pri ustvarjanju resničnih izboljšav s kratkoročnimi programi, saj imajo pomanjkljive poslovne vire, slabo infrastrukturo, neizkušeno vodstvo skupnosti in manj dostopa do drugih naložb. Za boljšo teritorialno kohezijo bi bilo treba tem območjem posvetiti več pozornosti, kot je predvideval prejšnji cilj 1 programov financiranja iz strukturnih skladov in Kohezijskega sklada.

3.6 Komisija je za obdobje 2014–2020 izdala nove finančne uredbe, ki bi jih morali jasno razumeti in izvajati tako organi upravljanja kot odbori za spremljanje, ne da bi se povečalo birokratsko breme za predlagatelje projektov. V zvezi s tem je Evropsko računsko sodišče v svojih poročilih ⁽²⁾ o programskem obdobju 2007–2013 in pravnem okviru 2014–2020 podalo predloge za zagotavljanje boljše stroškovne učinkovitosti.

3.7 Kljub obljubam o poenostavitvi je prišlo do velike zamude v postopku priprave in odobritve številnih novih programov. To je obžalovanja vredno glede na izredno slabo stanje mnogih najrevnejših podeželskih območij in željo, da bi ti programi nemudoma prispevali k boju proti nizkim dohodkom, brezposelnosti mladih, slabim javnim storitvam in vplivom podnebnih sprememb. Maja 2015 je približno 57 % ⁽³⁾ regionalnih in državnih programov še vedno čakalo na odobritev, čeprav je upati, da bo proces mogoče končati do konca leta.

4. Posvetovanje in vključevanje deležnikov

4.1 EESO poudarja pomen izvajanja Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo. Izpostavlja poseben pomen člena 5 o partnerstvu in upravljanju na več ravneh, ki določa, da je treba v partnerstvo vključiti druge javne organe, ekonomske in socialne partnerje ter druge organizacije, ki predstavljajo civilno družbo. Zato bi morala Komisija spremljati izvajanje uredbe, ko pripravlja sporazume o partnerstvu in izvaja programe, tudi s sodelovanjem v odborih za spremljanje programov.

⁽²⁾ Posebna poročila 22/2014, 23/2014, 4/2015, 5/2015.

⁽³⁾ Evropska komisija – sporočilo za javnost z dne 26. maja 2015, Sprejete dodatnih 24 programov za razvoj podeželja za okrepitev kmetijskega sektorja EU in našega podeželja.

4.2 To mnenje obravnava stopnjo udeležbe med pripravo programov za razvoj podeželja, vendar je bilo zaradi majhnega števila in ozkega geografskega obsega odobrenih programov mogoče sprejeti le omejene sklepe. Organizirana so bila tri posvetovanja ⁽⁴⁾, širšemu krogu pa je bil poslan tudi vprašalnik. Prvi odgovori nakazujejo, da je proces sodelovanja – čeprav se sicer razlikuje po ozemljih – med vladami in nevladnimi organizacijami boljši in bolj dodelan kot pri prejšnjih programih. Vendar pa bi se bilo treba bolj potruditi pri širjenju dobrih praks sodelovanja, tudi z večjo uporabo komunikacijske tehnologije za stalen dialog. Dialogi se med državami in regijami zelo razlikujejo. Sporazumi o partnerstvu so včasih zgolj simbolični, metodologija lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, je sprejeta le na nekaterih področjih in pravo vključujoče posvetovanje se konča bližje začetku kot koncu procesa ⁽⁵⁾. Na voljo so primeri dobre prakse, ki jih pogosto najdemo tam, kjer je podobno sodelovanje privedlo do boljših rezultatov z drugimi političnimi pobudami ⁽⁶⁾.

4.3 Vlade same ne morejo izvesti resničnih sprememb, ki so potrebne za oživitev podeželskih območij. Zagotovijo lahko zakonodajni okvir in okvir za načrtovanje, demokratično odgovornost, boljše javne storitve in financiranje s spodbujevalnim učinkom. Za ljudi in okolje pa so pomembni predvsem zasebna podjetja, usposobljeni zaposleni ter socialna in skupnostna podjetja. Da bodo ljudje pripravljeni vložiti svoj čas in vire, morajo biti prepričani, da je skupno vizijo za boljšo prihodnost podeželja mogoče uresničiti in da je ne bodo ovirali dolgi postopki v zvezi z vlaganjem prošelj.

4.4 Ekonomski in socialni partnerji za uspeh potrebujejo vire za stalno sodelovanje s svojimi člani in vladami. Ker se načrti spreminjajo in razvijajo, je potreben večji občutek skupne odgovornosti za politiko in izvajanje. V odborih za spremljanje mora biti širok izbor članov, ki so poučeni in sposobni učinkovitega nadzora. EESO je zavezan omogočanju razvoja boljših modelov partnerstva s civilnimi in socialnimi partnerji ⁽⁷⁾.

5. Prva pomoč ali dolgoročno okrevanje?

5.1 Naši posvetovanji ⁽⁸⁾ v Bruslju in severnem Walesu sta pokazali, da so programi vključevali cilje glede rezultatov. Njihov dejanski napredek in stroškovno učinkovitost bi morali redno ocenjevati Komisija, odbori za spremljanje in deležniki. Preučiti bi bilo treba tudi, ali je bil prenos sredstev med stebri učinkovit ali pa je prispeval k večjim geografskim razlikam in izkrivljanju konkurence.

5.2 Trajnostni razvoj je bil ocenjen s treh vidikov: podjetništvo in zaposlovanje, okolje in socialna vključenost.

Podjetništvo in zaposlovanje

5.3 Čeprav se proračun za SKP zmanjšuje, se dodatne zahteve Komisije glede skladnosti za izplačila iz prvega stebra povečujejo. Zato je nujno, da programi za razvoj podeželja podpirajo naložbe za konkurenčen kmetijski in gozdarski sektor, tudi prek proizvodov z večjo dodano vrednostjo, izboljšane trženja, okrepljenih kratkih dobavnih verig, znamčenja in izmenjave znanja. Univerze in šole imajo pomembno vlogo v svojih regijah in pri podpori najbolj prikrajšanih regij s tesnim medinstitucionalnim sodelovanjem in mentorstvom. Sodelovati bi morale z obstoječimi kmetijskimi in podeželskimi svetovalnimi službami za črpanje sredstev EU za raziskave, da bi lahko obravnavale specifične

⁽⁴⁾ 13. aprila v Bruslju, 21. maja v Bangorju v severnem Walesu in 9. junija 2015 v Helsinkih.

⁽⁵⁾ Mnenje o oceni posvetovanja Evropske komisije z deležniki (UL C 383, 17.11.2015, str. 57).

⁽⁶⁾ Wales ima vse več izkušenj s postopki posvetovanja, razlog za to pa je ustavna zavezanost iz zakona o decentralizirani vladi, ki spodbuja trajnostni razvoj. Wales tudi partnersko sodeluje s prostovoljnimi sektorjem.

⁽⁷⁾ Lizbonska pogodba, člen 11, in deklaracija iz Rige o socialnih platformah iz marca 2015.

⁽⁸⁾ Glej opombo 4.

lokalne potrebe. Programi za razvoj podeželja bi morali predstavljati most med prosilci ter Evropskim investicijskim skladom in Obzorjem 2020 ter prispevati k uporabi znanosti v kmetijstvu in na podeželju. Čeprav šole niso neposredno financirane iz programov za razvoj podeželja, imajo v njih jasno vlogo, zlasti na podeželskih območjih, saj obravnavajo bistvene poslovne potrebe prihodnjih generacij. Dnevi odprtih vrat na kmetijah, delovne izkušnje in vajeništva iz drugih shem financiranja so poglobitvenega pomena za spodbujanje dobro usposobljene delovne sile⁽⁹⁾. Usposabljanje, tako formalno kot neformalno, mora biti poklicno, povezano s podjetji in lokalno, kjer je to mogoče⁽¹⁰⁾.

5.4 Kmetijstvo in gozdarstvo se razvijata v dinamičnem gospodarskem okolju, za katero so značilni globalizacija, hiter tehnološki napredek in vedno večje družbene zahteve. Inovacije so bistvenega pomena za ohranjanje učinkovitosti in konkurenčnosti kmetov in lastnikov gozdov. Novo evropsko partnerstvo za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti je dragoceno orodje, ki ga je treba začeti hitro in obširno uporabljati. Za spodbujanje in omogočanje inovacij so potrebni poenostavljeni pogoji financiranja.

5.5 Jamstvo za mlade in podobne sheme je treba na podeželskih območjih povezati s pobudami programov za razvoj podeželja, saj bi tako obstajala perspektiva za napredek in ambicije. Bistvenega pomena so naložbe in podpora za usposabljanje za mlade kmete in novince. Projekti za podpiranje in zadržanje mladih na podeželskih območjih morajo predstavljati glavno prednostno nalogo. Mlade bi morali spodbujati k prevzemanju odgovornosti za ukrepe, s katerimi si bodo pomagali sami. Podeželska območja potrebujejo boljši okvir načrtovanja nasledstva⁽¹¹⁾, ki je pravno pravičen, dostopen in spodbuja medgeneracijske prenose, ki trajnostno povezujejo mladost in izkušnje.

5.6 Vloga žensk v kmetijstvu se popolnoma priznava. Njihov prispevek k snovanju in izvajanju projektov na podeželju je neprecenljiv in kot kaže primer Finske, usmerjene svetovalne storitve omogočajo sprostitve podjetniškega potenciala⁽¹²⁾.

5.7 Kmečki turizem, proizvodne obrti ter pobude za širjenje rekreacije in boljše zdravje zaslužijo podporo, prav tako pa tudi promocijske dejavnosti festivalov in prireditev, kot sta prireditev Royal Welsh v Walesu in Zeleni teden v Berlinu. Ponovna povezava mest in podeželja v spreminjajoči se pluralni Evropi ter boljši dostop do širokopasovnih internetnih storitev sta nujna za podeželska podjetja in potrošnike. Oblikovanje regionalnih vrednostnih verig prinaša veliko priložnost za proizvodne obrti, kmetijstvo, turizem in trgovino⁽¹³⁾. EESO podpira predlagani Evropski sklad za strateške naložbe in njegovo zavezanost podpiranju projektov na podeželju.

Okolje

5.8 Vpliv podnebnih sprememb na kmetijstvo in gozdarstvo je bil preučen v enem od mnenj⁽¹⁴⁾. Ena od rešitev za povečanje produktivnosti z uporabo manjše količine virov in izboljšanjem odpornosti na podnebne spremembe je podpora vzdržnemu povečevanju proizvodnje v kmetijstvu in gozdarstvu. Spodbuja se sodobna uporaba zemlje, da bi razvili dejavnosti za ublažitev podnebnih sprememb in povečanje biotske raznovrstnosti, zlasti s kmetijsko-okoljskimi

⁽⁹⁾ Dober primer usposabljanja za vodilne položaje je Kmetijska akademija v Walesu.

⁽¹⁰⁾ Mnenje o poklicnem razvoju in usposabljanju na podeželju – NAT/650 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

⁽¹¹⁾ Pregled Malcolma Thomasa v Walesu.

⁽¹²⁾ Mnenje o vlogi žensk kot spodbujevalk modela razvoja in inovacij v kmetijstvu in na podeželju (UL C 299, 4.10.2012, str. 29).

⁽¹³⁾ Mnenje o kmetijstvu in obrtništvu (UL C 143, 22.5.2012, str. 35).

⁽¹⁴⁾ Mnenje o vplivu podnebne in energetske politike na kmetijstvo in gozdarstvo (UL C 291, 4.9.2015, str. 1).

shemami⁽¹⁵⁾. Spodbujati je treba recikliranje in krožno gospodarstvo⁽¹⁶⁾, obnovljivi viri energije⁽¹⁷⁾ pa so dragocena dobrina podeželja, ki bo ob pametnih naložbah zagotavljala vedno večji gospodarski, socialni in okoljski prispevek. Če bo mogoče poskrbeti za tehnološke izboljšave skladiščenja, logistike in infrastrukture, obstajajo realne možnosti za lastništvo in vlaganja skupnosti.

5.9 EESO poudarja pomen kmetijsko-okoljskih podnebnih ukrepov, ki dopolnjujejo bolj zeleno naravnost prvega stebra. Ciljno usmerjanje pomoči na posebna merila, kot so nevarnost erozije tal, združevanje kopenskih habitatov, vodna zajetja in podpora vrst, ki zahtevajo posebne prakse upravljanja, je koristno. Vendar pa zahteve glede skladnosti ne smejo povzročati dodatnih obremenitev. Potrebno je natančno znanstveno izhodišče za merjenje napredka, hkrati pa je treba razumeti, da je za resnične izboljšave potreben daljši čas⁽¹⁸⁾.

5.10 Evropska podeželska krajina je predvsem rezultat človeških dejavnosti, saj so jo oblikovale dejavnosti generacij v iskanju dela pri proizvodnji hrane in lesa ter zagotavljanju zavetja. Evropski državljani cenijo njeno raznolikost. Programi za razvoj podeželja morajo prispevati k ohranitvi te kulturne krajine z zagotavljanjem prenosa spretnosti in pregledno financiranih podeželskih dejavnosti, ki prispevajo k tako dragocenemu mozaiku.

Socialna vključenost

5.11 Nepravičnost je v podeželskem okviru težko opredeliti in v zvezi z njo ukrepati. Kot že omenjeno, gre za redko posejana naselja, majhno število prebivalcev, neravnovesja v starostni strukturi ter slabe javne storitve na področju prevoza, zdravja in socialne varnosti. Gre za nizke dohodke, izoliranost ter slabo kakovost stanovanj in tehnoloških storitev. Na nekaterih področjih posebno težavo predstavlja slabo ravnanje z delavci⁽¹⁹⁾, zlasti migranti, in njihovo izkoriščanje, ki zahteva večja prizadevanja, da bi tem delavcem pomagali pri vključevanju in jim omogočili dostop do ustreznega poklicnega usposabljanja.

5.12 Člen 39 PDEU kot enega od najpomembnejših ciljev kmetijske politike opredeljuje zagotavljanje primerne življenjske ravni kmetijske skupnosti s povečevanjem produktivnosti, pospeševanjem tehničnega napredka ter zagotavljanjem trajnostnega razvoja kmetijske proizvodnje in z optimalno uporabo proizvodnih dejavnikov. V skladu z določbami PDEU se pri oblikovanju skupne kmetijske politike upošteva posebna narava kmetijske dejavnosti, ki izhaja iz socialne strukture kmetijstva ter strukturnih in naravnih neskladij med različnimi kmetijskimi regijami.

5.13 Programi za razvoj podeželja pomagajo ustvarjati in utrjevati neposredna in posredna delovna mesta v kmetijskem in kmetijsko-življskem sektorju, v manjši meri pa prispevajo tudi k večji gospodarski raznovrstnosti podeželskih območij. Vendar pa lahko regionalni programi za razvoj k reševanju strukturnih problemov in odpravi pomanjkljivosti javnih storitev na podeželskih območjih v resnici prispevajo le v omejenem obsegu.

⁽¹⁵⁾ Glastir (Wales), Stewardship (Anglija), Glas (Irska), Kulep (Bavarska).

⁽¹⁶⁾ Mnenji o zelenem gospodarstvu (UL C 230, 14.7.2015, str. 99) in o spodbujanju ustvarjalnosti, podjetništva in mobilnosti na področju izobraževanja in usposabljanja (UL C 332, 8.10.2015, str. 20).

⁽¹⁷⁾ Študija EESO o vlogi civilne družbe pri izvajanju direktive EU o obnovljivih virih – končno poročilo, EESC-2014-04780.

⁽¹⁸⁾ Glej dokaze z Univerze v Bangorju – predstavitev v Bangorju dne 21. maja 2015.

⁽¹⁹⁾ Mnenje o čezmejnem zaposlovanju v kmetijstvu (UL C 120, 16.5.2008, str. 19).

5.14 Potrebni so še drugi vladni proračuni in politike, ki upoštevajo potrebe podeželja ali so – še bolje – zasnovani za reševanje podeželskih vprašanj, vključno s shemami za lokalni javni prevoz in energijsko učinkovitost domov ter možnosti prekvalificiranja za spodbujanje inovacij. Ne glede na to bi bilo treba programe za razvoj podeželja oceniti glede na njihov prispevek k socialni pravičnosti s kazalniki, predvidenimi v zakonodaji EU, in drugimi kazalniki, ki bi jih bilo treba vključiti za bolj učinkovito ocenjevanje, kot so kazalniki za spodbujanje socialnih podjetij in projektov socialnega kmetovanja, ki rešujejo vprašanja invalidnosti, ustvarjajo delovna mesta ter uporabljajo opuščena kmetijska zemljišča in poslopja. Potrebna so veliko večja prizadevanja za podpiranje in spodbujanje vključevanja invalidov na podeželju, da bi imeli celovitejšo vlogo v svojih skupnostih.

5.15 Vasi so ključna vozlišča za solidarnost skupnosti. Obnova vasi s spodbujanjem malih in socialnih podjetij in ob podpori dobrodelnosti in prostovoljstva bi morala predstavljati ključno prednostno nalogo za krepitev skupnosti⁽²⁰⁾, kot je dokazano v primeru Finske in prednostno obravnavano na primer v valižanskih programih za razvoj podeželja⁽²¹⁾.

V Bruslju, 17. septembra 2015

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

⁽²⁰⁾ Svet Walesa za prostovoljne dejavnosti – sklad za dejavno vključevanje in Village SOS – Big Lottery, Wales, Svet Walesa za prostovoljne dejavnosti.

⁽²¹⁾ Valižanski program za razvoj podeželja (MO7).